

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

EPI | CENTAR
Economy · Planning · Innovation
Your partner of choice

Policy Position Papers

Од областа на Земјоделство

Укинување на скалестиот систем на финансиска поддршка (субвенционирање) во земјоделството

СТОПАНСКА КОМОРА
НА МАКЕДОНИЈА
ECONOMIC CHAMBER
OF MACEDONIA

СОЈУЗ НА СТОПАНСКИ
КОМОРИ НА МАКЕДОНИЈА
ВОДЕЧКА МАКЕДОНСКА ДЕЛОВНА МРЕЖА

„Овој документ е овозможен со поддршка на американскиот народ преку Агенцијата за меѓународен развој на САД (УСАИД). Содржината на документот е заеднички став на стопанските комори: Стопанска Комора на Македонија, Стопанска Комора на северозападна Македонија, Стопанска комора за информатички и комуникациски технологии – МАСИТ и Сојуз на Стопански Комори на Македонија **и не ги одразува ставовите на УСАИД или Владата на САД.**“

Формулар за предлог политики - Policy Position Papers

Овој документ ќе се користи како алатка за потребите на „Проектот на УСАИД – Партнерство за подобра бизнис регулатива“ за идентификување на ограничувачки институционални политики, како и за подобрување на конкурентноста и правната усогласеност на компаниите

Датум:	Поднесено од:	Краток назив на ИДЕНТИФИКУВАНИОТ ПРОБЛЕМ (Policy Position Papers): Укинување на скалестиот систем на финансиска поддршка (субвенционирање) во земјоделството
--------	---------------	--

Овој ИДЕНТИФИКУВАН ПРОБЛЕМ (ПИРН) е релевантен за подобрување на регулативата во (заокружи):

Сектор - Земјоделство; Сектор – Градежништво; Сектор - Туризам; Сектор - Текстил; Сектор – ИКТ ; Сите Сектори

Краток опис на ИДЕНТИФИКУВАНИОТ ПРОБЛЕМ Policy Position Papers– За кои проблеми е потребно решение? Каква е моменталната ситуација (Анализа на политики: моментални околности, конкретно идентификување на проблеми)

Програмата за финансиска поддршка (субвенционирање) во земјоделството е основната алатка со која се пропишуваат мерките и под мерките за поддршка на различните сектори и под сектори во областа земјоделство и во нив се предвидуваат вкупните предвидени средства по мерки и под мерки односно по гранки. Поединечната висина на финансиската поддршка било таа да е програмирана по единица производ, по единица грло или единица производна површина пак се доуредува со Уредба за поблиските критериуми за директните плаќања, корисниците на средствата, максималните износи и начинот на директните плаќања каде законодавецот пропишува и скалесто намалување на висината на финансиската поддршка по одредени мерки во зависност од големината на земјоделското стопанство или обемот на производство, при што помалите производни капацитети и помалите производители се фаворизираат во однос на поголемите производни капацитети во смисла на тоа дека тие ја добиваат полната максимална висина на предвидената финансиска поддршка, поголемите заради пристапот на скалесто намалување на финансиската поддршка опишан во Уредбата добиваат намалена вредност на финансиска поддршка и тоа за 20%, 40%, 70% па дури до 90% во однос на максимално предвидената. Со продолжување на постојната програма за финансиска поддршка во земјоделството, која претставува дискриминаторска мерка на големите компании во однос на помалите, ќе доведе до ревидирање на планираните инвестиции на компаниите, како во основни средства така и во инвестиции во човечки ресурси.

На кој начин ИДЕНТИФИКУВАНИОТ ПРОБЛЕМ (Policy Position Papers) негативно влијае врз конкурентноста, работењето и правната усогласеност на компаниите?

Идентификуваниот проблем директно ги намалува приливите на средства по основ на финансиска поддршка за големите производители и со тоа директно влијае на нивното тековно

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

EPI CENTAR
Economy · Planning · Innovation
Your partner of choice

работење и ликвидност, а во исто време покажува тенденции на системи на поддршка кои наместо да имаат во себе развојна компонента покажуваат фаворизирање. Поголемите производни капацитети заради поголемиот обем на производство се значајни чинители во економијата како во создавањето на БДП така и во сите останати аспекти на контрибуција во буџетот односно во средствата кои потоа се распределуваат во форма на финансиска поддршка. Така на пример, за одредени мерки предвидени во овоштарското производство со уредбата се предвидува скалесто да се намали висината на финансиската поддршка и тоа од 1-10ха = 100%, па од 10.1-40ха = 60%, па од 40.1-60ха = 30% и над 60ха само 10% од предвидената финансиска поддршка по единица површина иако во сите стратешки определби на изготвените документи – стратегии за развој на земјоделството, окрупнувањето на земјоделското производство се посочува како највисок приоритет и двигател кон попрофитабилно, поекономично и поефикасно производство.

На каков начин компаниите се соочуваат со ИДЕНТИФИКУВАНИОТ ПРОБЛЕМ (Policy Position Papers) и каква е нивната процентуална застапеност по сектори во однос на проблемот?

Поголемите производни капацитети кои најчесто преставуваат развиени агробизнис компании (кои се истовремено и нај потенцијални инвеститори во проекти и корисници на програмите за финансиска поддршка на инвестициите како што е ИПАРД програмата) наместо да имаат тенденција на уште поголемо окрупнување заради постигнување на подобра ефикасност и со тоа зголемена конкурентност на меѓународни пазари, се обидуваат да изнајдат начин да се разделат на помали функционални и оперативни деловни субјекти со цел да се сведат во рамките кои се пропишани за големини кои обезбедуваат користење на максималната висина на пропишаните финансиски поддршки и со тоа имаат пристапи кога се насочени кон користење на средствата за финансиска поддршка на производството спротивно на логичните процеси на зголемување, окрупнување и професионализација. Идентификуваниот проблем го опфаќа во целост агро секторот. Нашите најголеми производители во Република Македонија, по секој основ и во секој сектор во европски рамки се или средни или мали производители.

Кои се важечките закони, подзаконски прописи (наведување на членовите) кои го регулираат ИДЕНТИФИКУВАНИОТ ПРОБЛЕМ (Policy Position Papers)?

Важечки прописи кои го регулираат идентификуваниот проблем се:

1. Годишната Програма за финансиска поддршка во земјоделство
2. Уредба за поблиските критериуми за директните плаќања, корисниците на средствата, максималните износи и начинот на директните плаќања – за конкретната годишна програма за финансиска поддршка во земјоделството.

Кои државни институции се директно вклучени во регулирањето или решавањето на овој проблем? Дали треба да бидат вклучени и дополнителни институции?

Државни институции кои се директно вклучени во регулирањето на идентификуваниот проблем се:

1. Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство (МЗШВ)
2. Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој (АФПЗРР)

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

EPI CENTAR
Economy · Planning · Innovation
Your partner of choice

Како овој проблем е регулиран во други држави?

Генерално, концептот на финансиските поддршки во земјоделството немаат ограничувања по однос на големината на производството и поседот и се исплаќаат по поинакви основи по кои нема фаворизирање или поделба на помали и поголеми.

Основната функција на директните плаќања во Европската Унија и во Република Македонија е дополнување на приходите на земјоделските стопанства. Поради низа фактори, примањата на фармерите во ЕУ се на ниво на 40% од вредноста на примањата во другите економски сектори. Поради тоа ЕУ, а и нашата држава, решава да интервенира во земјоделскиот сектор со цел да се овозможи стабилност во понудата на земјоделски производи и развој на руралните средини. За разлика во ЕУ каде што поддршката на земјоделските стопанства не е поврзана со нивната големина, во РМ помалите фармери добиваат драстично поголеми износи отколку поголемите фармери.

Поради еднаквиот третман на земјоделските стопанства во ЕУ во однос на нивната големина, во моментот во Заедничката земјоделска политика (САР) на ЕУ се нуди опција на земјите членки да ги намалат износите по корисник кои надминуваат 150,000 еур за најмалку 5% (но и не мора доколку од националните плаќања користат најмалку 5% за доброволните ре дистрибуирани плаќања), а најмногу до 100% при одреден износ. Само девет членки поставиле лимити по корисник на 100% и лимитот варира од 150,000 еур по корисник до 600,000 еур по корисник. Белгија, Ирска, Грција, Австрија, Полска и Велика Британија (Северна Ирска) поставиле максимални износи на висина од 150,000 евра, Унгарија на 176,000 еур, Бугарија и ВБ (Велс) на 300,000 еур, Италија на 500,000 еур и ВБ (Шкотска) на 600,000 еур. **Останатите 15 земји членки го искористиле само минималното намалување од 5% по корисник.** Главната идеја на лимитирањето на средствата по корисник е акумулираните средства на земјата членка да се пренаменат за фондовите за рурален развој и за да се искористат за доброволната ре дистрибутивна шема. Со таа шема се доделуваат дополнителни средства на помалите фармери до нивниот 30ха или 50 ха во зависност од просекот на стопанствата во државата и до износ не поголем од 65% од просекот на субвенционирање.

Но, мора уште еднаш да се напомене дека ваквиот систем е опција во ЕУ бидејќи директните плаќања се подеднакви без разлика на големината на стопанството. Со овој систем се дозволува некаква редистрибуција на помалите фармери кој механизам мнозинството на членките не го ни користат. **Во Македонија е воспоставен систем на скалеста исплата на субвенции што не е во согласност со директните плаќања на ЕУ и е во спротивност со Земјоделската Стратегија на РМ.** Со воспоставување на горен лимит на земјоделските стопанства уште повеќе се загрозува опстојувањето на малиот број на големи стопанства, се зголемуваат веќе големите разлики на поддршка во зависност од големината на стопанствата и го дестимулира развојот и инвестициите во големите стопанства.

Без поддршка на големите земјоделски стопанства не можеме да очекуваме дека ќе дојде до потребниот трансфер на знаења и на нови технологии од развиените држави во големите стопанства. Оттука не можеме да очекуваме и трансфер од големите претпријатија во

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

EPI CENTAR
Economy · Planning · Innovation
Your partner of choice

целокупниот сектор, затоа што само овие компании ги имаат капацитетите и ресурсите кои се потребни за да се имплементираат најновите технолошки достигнувања во светот.

Кои се квантитативните и квалитативните резултати/придобивки кои ќе ја подобрат конкурентноста на компаниите, а кои директно ќе произлезат од успешното адресирање – упатување - решавање на ИДЕНТИФИКУВАНИОТ ПРОБЛЕМ (Policy Position Papers)?

Зголемени приходи на поголемите производни капацитети преку добивање на максимално предвидените висини на предвидените средства за поддршка ќе ја подобрат ликвидноста на овие субјекти кои нема да се двоумат во насоките за дополнително окрупнување на производството што посредно ќе иницира зголемени инвестиции во примарното производство и особено во прехранбен/преработувачкиот сектор заради обезбедување на стандардизирани и континуирани системи на производство проследен со правилен начин на одржување на квалитетот во текот на снабдувањето на се по пребирливите пазари.

Кои се квантитативните и квалитативните резултати/придобивки фискални импликации на државата, доколку ИДЕНТИФИКУВАНИОТ ПРОБЛЕМ (Policy Position Papers) успешно се адресира – упати – реши?

Првична зголемена потреба од финансиски средства во буџетските средства предвидени за покривање на програмата за финансиска поддршка во земјоделството заради зголемување на потребните финансиски средства предвидени во програмата за финансиска поддршка.

Зголемени приходи на државата преку зголемен извоз на производи со додадена вредност но и од даноци реализирани на производи со додадена вредност и соодветно на тоа имаат повисоки цени на домашните пазари.

Предлог решенија и очекувани резултати? Што сакаме да се постигне, во која насока треба да се насочиме? (главни цели)

За решавање на идентификуваниот проблем потребно е да се спроведат следниве законски измени:

1. Донесување на Одлука за укинување на скалестиот систем на финансиска поддршка (субвенционирање) во земјоделството од страна на Владата на Република Македонија;
2. Измена на член 3, став 22 од Уредбата за поблиските критериуми за директните плаќања, корисниците на средствата, максималните износи и начинот на директните плаќања и поместување на максималниот износ на директни плаќања по корисник на 500.000 евра;
3. Бришење на став 5 од член 47 и измена на став 6 од член 47 од Законот за земјоделство и рурален развој (да нема лимит на директните плаќања по корисник).;
4. Утврдување на вкупниот износ на директни плаќања по корисник да се однесува за секоја под мерка посебно, а не збирно по корисник;
5. Пред донесувањето на Годишните програми со кои се до уредуваат поставените стратегии за развој, потребна е комуникација со инволвираните субјекти.;

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

EPI|CENTAR
Economy · Planning · Innovation
Your partner of choice

СТОПАНСКА КОМОРА
НА МАКЕДОНИЈА
ECONOMIC CHAMBER
OF MACEDONIA

СОЈУЗ НА СТОПАНСКИ
КОМОРИ НА МАКЕДОНИЈА
ВОДЕЧКА МАКЕДОНСКА ДЕЛОВНА МРЕЖА